

MATO SIFATINI SINGGA AJRATISH VA BAHOLASH USULLARI**Ulug‘boboyeva Mavjudaxon Maripjonovna***Farg‘ona davlat texnologiya universAvtomatlashtirisheti**Yengil sanoat muhandisligi kafedrası katta o‘qAvtomatlashtirishuvchi*m.ulugboboeva@ferpi.uz

Anotatsiya: *maqolada to‘qimachilik sanoatida matolarning sifat darajasi va navini aniqlash mezonlari tahlil qilinadi. Matolarni baholashda ularning mezon sifati ko‘rib chiqiladi. Har xil xomashyo turlariga ega bo‘lgan matolar uchun sifat ko‘rsatkichlarining og‘ish darajasi, ularning maqsadli foydalanishga yaroqliligi va iste‘mol bozoriga mosligi haqida ma‘lumot beriladi.*

Kalit so‘zlar: *mato sifati, nav darajasi, badiiy-estetik ko‘rsatkichlar, fizik-mexanik xususiyatlar, tashqi ko‘rinish nuqsonlari, to‘qimachilik sanoati, rang barqarorligi, mahsulot baholash.*

Аннотация: *В статье, в этой статье, будет проанализировано качество и разнообразие тканей в текстильной промышленности. Их вымышленные эстетические показатели, внешний вид, физические и механические свойства, а также основной критерий их художественного и эстетического индикатора, внешний вид в области тканей.*

Ключевые слова: *ткани, сортовые уровни, уровни искусства, физика, механические особенности, текстильная промышленность, стабильность цвета, оценка продукта.*

Abstract: *This article examines the classification and assessment of textile fabric grades, focusing on their importance in improving product quality and competitiveness in the context of Uzbekistan’s rapidly developing economy. It highlights the need for producers to understand and meet quality standards that vary depending on consumer preferences, climate, and cultural norms. Standards for cotton, linen, wool, and silk fabrics are described, emphasizing the role of fabric grading in enhancing production quality and reducing waste.*

Key words: *fabric grading, textile quality, material defects, physical-mechanical properties, colorfastness, Uzbekistan textile industry, quality assessment, artistic-aesthetic evaluation, fabric classification.*

Davlatimiz iqtisodiyotining jadal rivojlanishi mahalliy tovarlar va xizmatlarning ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardoshligini oshirmasdan

mumkin emas. Hozirgi kun sharoitida faqat iqtisodiy omilga yo'naltirish hal qiluvchi muvaffaqiyatni kafolatlamaydi.

Chet el mamlakatlarida turmush darajasini, iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik xavfsizlikni yaxshilashning eng muhim vazifasi sifat muammosidir. Ishlab chiqaruvchilar o'z mahsulotlarining sifatiga qo'yiladigan talablarni aniq tushunishlari va ularni o'rganishlari kerak. Harid qobiliyati, madaniy an'analari va boshqa xususiyatlariga qarab farqlanadi[1].

Mahsulot va xizmatlar sifatini boshqarish, uning individual ko'rsatkichlarini baholash va tahlil qila olish kerak. Sifat - bu faoliyatning barcha jabhalarining samaradorligini ko'rsatadigan murakkab tushuncha: strategiyani ishlab chiqish, ishlab chiqarishni tashkil etish, marketing va boshqalar. Halqaro standartlashtirish tashkiloti sifatni mahsulot yoki xizmatlarning ularni qondirish qobiliyatini beradigan xususiyatlari va xususiyatlari yig'indisi sifatida belgilaydi, demak ulardan kelib chiqadigan ehtiyojlarni qondirish nazarda tutilgandir. Materialning sifati - uning xususiyatlarining qayta ishlash va maqsadli foydalanish talablariga javob berish darajasi. Ushbu ta'rifga muvofiq, materialning sifatini baholash natijasi ikkita parametrga, materialning xususiyatlari darajasiga va ularga qo'yiladigan talablar darajasiga bog'liq bo'ladi[2].

Tayyor maxsulotni baholash sifat ko'rsatkichlari nomenklaturasini tanlash va ularning umumiy sifat tavsifidagi og'irligini baholashni, ushbu ko'rsatkichlarning qiymatlarini aniqlashni va ularni me'yoriy (asosiy) bilan taqqoslashni o'z ichiga oladi. Mahsulot sifati ko'rsatkichi mahsulot xususiyatlarining qayta ishlash va maqsadli foydalanishga yaroqliligini belgilaydigan talablarga muvofiqligi darajasining miqdoriy o'lchovidir. Kiyim-kechak va kiyim-kechak uchun materiallarning sifat ko'rsatkichlari, shuningdek nomenklaturani o'rnatishning asosiy tamoyillari bo'yicha batafsil ma'lumotlar 7-bobda keltirilgan[3].

Materiallarning sifat darajasini baholash standartlarga muvofiq amalga oshiriladi va sinfni o'rnatishga qisqartiriladi. Narx - bu bir yoki bir nechta sifat ko'rsatkichlari bo'yicha mahsulotning gradatsiyasi hisoblanadi. Sinfni belgilashda materiallarning badiiy va estetik ko'rsatkichlari hisobga olinadi, ular standart namunalarga, fizik-mexanik va fizik-kimyoviy xususiyatlar ko'rsatkichlariga va tashqi ko'rinishdagi nuqsonlarga mos kelishi kerak. Matolarning navi gazlamaning badiiy-estetik xususiyatlarini, tashqi ko'rinishidagi nuqsonlarning mavjudligini, fizik-mexanik xossalari bo'yicha, rangning mustahkamligi sifatini baholash yo'li bilan aniqlanadi[4].

Estetik sifat ko'rsatkichlari ballari yig'indisi quyidagilarga teng bo'lishi kerak: ayniqsa moda mahsulotlar uchun - 38-40, yaxsxilangan sifatli mahsulotlar uchun - 30-37, ommaviy ishlab chiqarilgan mahsulotlar uchun - 25-29 ball. 25 balldan past badiiy va estetik ko'rsatkichlar bo'yicha baholangan mahsulotlar ishlab chiqarishdan chiqariladi. Har bir mato parchasi badiiy va estetik ko'rsatkichlar bo'yicha standart namunaga mos kelishi kerak. Aks holda, mato qismlari mos kelmaydigan hisoblanadi[5].

Matoning to'qilishida nuqsonlar mavjudligi bilan sifatni baholash. Bo'laklarni ko'rish orqali aniqlanadigan matolarning tashqi ko'rinishidagi nuqsonlar ishlab chiqarishning turli bosqichlarida yuzaga keladi va xomashyo, yigiruv, to'quv va pardozlash ishlaridagi nuqsonlar sifatida tasniflanadi. Umumiy nuqsonlarni (to'qimalarning butun uzunligi bo'ylab) va mahalliy (to'qimalarning cheklangan joylarida) ajrating[6].

Xulosa. Matolar navini nuqsonlar bo'yicha aniqlash tamoyili kiyim-kechak materiallarining sifat darajasini baholashni yaxsxilash bo'yicha ishlarni yanada rivojlantirish uchun istiqbolli deb e'tirof etiladi. Bu kiyim-kechaklarning navlarini ularni ishlab chiqarish, ta'mirlash va yangilashda qo'llaniladigan materiallarning tashqi ko'rinishidagi nuqsonlarning soni, hajmi va ahamiyatlilik darajasiga qarab aniqlash metodikasi bilan to'liq mos keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

[1]. Tursumatova Shaxlo Samiyevna, & Mamatqulova Saida Raxmatovna. (2022). The importance of creating embroidery patterns from the methods of artistic decoration in the light industry. Innovative Technologica: Methodical Research Journal,3(05),1–10.

[2].Raxmatovna.M.S.(2022). Analysis of women's clothes sewing-a study to develop a norm of time spent on the technological process of knitting production. International Journal of Advance Scientific Research.2(03).16-21.

[3].Raxmatovna.M.S.(2022).Research on the development of norms of time spend on the technological process of sewing and knitting production; basic raw materials, their composition and properties.Innovative Technologica: Methodical Research Journal, 3(03), 28-32. ISSN:2776-0987, Volume3, Issue5,May,2022.7

[4]. Raxmatovna.M.S.(2021). The description of perspective fashion trends in men's clothing. Innovative Technological:Methodical Research Journal,2(10),15-20.

[5].Nizamova, B. B., & Mamatqulova, S. R. (2021). Analysis of the Range Of Modern Women's Coats. The American Journal of Engineering and Technology, 3(9), 18-23.

[6]. Tursunova, X.Sh., Mamatqulova Saidra Rahmatovna. (2020). Ayollar paltosi uchun gazlamalar taxlili. 3 rd international congress of the human and social science researches (itobiad).